

החירות שלי

מיועד לתלמידי כיתה ה'

הרעיון

חירות היא החופש שיש לאדם להחליט בעצמו החלטות בנוגע לחיים שלו. חירות ובחירה חופשית הן מושגים מופשטים שחשוב לפתח מגיל צעיר. על פי תיאוריית ההתפתחות הקוגניטיבית של פיאז'ה, יכולתם של הילדים להבין את העולם משתנה בהתאם לשלב ההתפתחותי שבו הם נמצאים ובהתאם למבנים הקוגניטיביים שבמוחם באותו שלב. ככל שהילדים גדלים ומתפתחים, המבנים הקוגניטיביים במוחם נעשים יותר ויותר מופשטים ומתחכמים. חשיבה מופשטת נחשבת לחשיבה ברמה גבוהה. אפשר לפתח חשיבה מופשטת אצל ילדים ולטפח אותה בעזרת משחקים, בתיווך של מבוגר ובהוראה מובנית. המצגת תעסוק בהמשגה של המושג המופשט חירות, תעודד את התלמידים להיות קשובים לעצמם, לזהות מה הם באמת רוצים לעשות, לקבל החלטות לגבי חייהם באופן עצמאי וללא התערבות של גורם חיצוני ולחיות את חייהם באופן שהם רואים לנכון.

מבוסס על:

בירנבאום ס' (2020). [טיפוח חשיבה מופשטת באמצעות חשיפה לתהליכי חשיבה מופשטת בגיל הגן](#), שאנן, כו, 120–138.

דניאל, מ' (2014). [התפתחות הילד](#), משרד הכלכלה, המחלקה לפיתוח טכנולוגי.

מטרות

- התלמידים יבינו את המושג המופשט חירות.
- התלמידים יתנסו בקבלת החלטות ובבחירות בכל מיני מצבים חברתיים.

מיומנויות SEL שנרצה לקדם באמצעות הפעילות

מיומנויות תוך-אישיות: מודעות עצמית: זיהוי ושיום רגשות, מסוגלות עצמית.

קישור לתוכנית הלימודים:

מיומנויות רגשיות חשיבתיות אישיות – היכרות עם עצמנו כמקבלי החלטות במצבים המזמנים קבלת החלטות.

הנחיות:

הסבירו לתלמידים על יציאת מצרים ועל פסח:

בני ישראל היו במצרים 400 שנה, בחלק מהזמן הזה הם היו עבדים, כלומר עבדו בעבודות קשות מאוד, בפרך. אבל עבדות אינה רק עבודה קשה אלא גם חוסר חופש. עבדים אינם יכולים להחליט בעצמם מה הם רוצים לעשות. עבדים עושים אך ורק מה שאומרים להם. בני ישראל, למשל, לא יכלו לאכול או לנוח מתי שהם רצו, אלא רק כשהשומר המצרי אמר להם שהם יכולים.

משה, המנהיג הגדול, הושיע את בני ישראל מהמצרים. הוא דרש מפרעה מלך מצרים שישלח את בני ישראל לחופשי. פרעה לא הסכים בהתחלה, אבל בסופו של דבר משה הוציא את בני ישראל ממצרים והם כבר לא היו עבדים. הם יצאו מעבדות לחירות. היום נעסוק בנושא חירות.

שקופית 1: החירות שלי

בשקופית זו מוצג נושא הפעילות.

שקופית 2: זיון בשיר "עבדים היינו"

בשקופית זו נקשיב לשיר "עבדים היינו".

בקשו מהתלמידים לדון בשאלות המוצגות בשאלות לדיון. אפשר לעסוק גם בשאלות האלו:

מדוע חשוב שנוכל להחליט באופן חופשי על חיינו?
כיצד מושג החירות מתחבר לחג הפסח?

שיר "עבדים היינו"

קראו את השיר:

עבדים היינו
מילים: עממי
לחן: פוסטולסקי שלום

עבדים היינו, היינו
עתה בני חורין, בני חורין
עבדים היינו
עתה, עתה בני חורין
עבדים היינו
עתה עתה בני חורין
בני חורין.
עתה עתה בני חורין
בני חורין.

שאלות לדיון

האזינו לשיר

הבא

הקודם

שקופית 3: הגדרה

קראו את ההגדרה למושג "חירות". התלמידים יענו על השאלות המוצגות בשאלות לדיון.

בקשו מהתלמידים לתת דוגמאות מחייהם למושג חירות.

בקשו מהם לתת דוגמאות למושג חירות מחיי עם ישראל במצרים.

הגדרה - חירות

לדיון

לכל אדם יש זכות לקבל החלטות לגבי חייו באופן עצמאי, מבלי שאף אחד אחר יחליט עבורו.

הבא

הקודם

משחק של החלטות - חלק א'

חירות היא החופש להחליט
לפניכם 3 מטלות:

- עליכם לעמוד 3 דקות רצוף בלי לזוז.
- התחלקו לקבוצות כדי לחשוב על פעילות מגבשת בנושא פסח.
- ספרו לחבר או לחברה על פעילות כיפית שעשיתם לאחרונה.

עליכם לבצע עכשיו את מטלה מספר 1.

הבא הקודם

שקופית 4: משחק של החלטות – חלק א'
בקשו מתלמיד או מתלמידה לקרוא את הכתוב בשלושת הסעיפים.
קראו בקול את הכתוב בצבע אדום.

משחק של החלטות - חלק ב'

איך הרגשתם כשנאמר לכם מה לעשות?

אילו יכולתם לבחור, במה הייתם בוחרים?

הבא הקודם

שקופית 5: משחק של החלטות – חלק ב'
שאלו את התלמידים כיצד הרגישו כשהוריתם להם איזו מטלה לבצע. אמרו להם שאין תשובה אחת נכונה ושהם יכולים לבחור בכמה רגשות.
בקשו שיספרו על בחירתם ברגש מסוים.
בקשו מהתלמידים לספר באיזו מטלה היו בוחרים אילו יכלו לבחור.

מי מחליט עליי?

לפניכם כמה אירועים, קראו אותם והחליטו באיזו מידה יש לילדים אפשרות לממש את החירות שלהם להחליט הרלטה. זכרו להתייחס לגורמים שונים המשפיעים גם על שיקול הדעת. **לחצו על התמונה כדי לקרוא את האירוע.**

הבא הקודם

שקופית 6: מי מחליט עליי?

בשקופית זו יוצגו כמה מקרים שבהם תלמידים מתלבטים כיצד לפעול במצבים שונים.
בכל מקרה ומקרה בקשו מתלמיד או מתלמידה לקרוא את הדילמה ולומר באיזו מידה יש לילדים אפשרות לממש את החירות שלהם להחליט.

לחיצה על התמונה של אחד הילדים מציגה את הדילמה ואת האפשרות לסמן על ציר באיזו מידה יש לילדים אפשרות לממש את החירות שלהם להחליט.
בכל מקרה ומקרה בקשו מהתלמידים להתייחס לגורמים שיכולים להשפיע על הילדים ועל שיקול דעתם.

בקשו מהם לומר מה לדעתם הילדים צריכים לעשות. אפשר גם לשאול את התלמידים מה הם היו עושים במקרים האלה.

שאלות לדין

שרביט קסמים

אילו יכולתם לשנות משהו בסיפור העבדות של בני ישראל במצרים, מה הייתם משנים?

רשימת זכויות יוצרים.

להתחלה **הקודם**

שקופית 7: שרביט קסמים

בשקופית זו התלמידים יתנסו בפעילות שבה יש להם, לכאורה, שרביט קסמים ויכולת להשפיע על סיפור העבדות של בני ישראל במצרים.

יכול להיות שתלמידים יבקשו דברים שאינם מציאותיים כלל. זה בסדר. המטרה היא להתנסות במחשבה על רעיון ולא במימוש שלו. עם זאת, חשוב שהתלמידים ינמקו את דעתם ויציגו את היתרונות והחסרונות.

אפשר לשאול את התלמידים גם בהיבט האישי, אילו היה בידם שרביט קסמים והם היו יכולים לחזור בזמן אל העבר, האם היו משנים משהו לאור התובנות שעלו בשיעור.

שאלות לדין מסכם:

שאלו את התלמידים מה הם למדו מהפעילות.

אפשר לשאול אותם גם בהיבט האישי, אילו היה בידם שרביט קסמים והם היו יכולים לחזור בזמן אל העבר, האם היו משנים משהו בחייהם לאור התובנות שעלו בשיעור.